

Streszczenie „Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego za lata 2013– 2014” spełniającego warunki strony internetowej i zamieszczonych na niej dokumentów (zgodnie z wytycznymi WCAG 2.0)

Obowiązek sporządzania raportów z realizacji programów ochrony środowiska wynika z zapisów art. 18 ustawy Prawo ochrony środowiska, która jednocześnie obliguje do tego odpowiednio zarządy województw, powiatów i gmin.

„Raport z realizacji Programu ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego za lata 2013–2014” zwany dalej raportem, jest **siódmym** tego typu dokumentem, przedstawiającym kompleksowo realizację działań z zakresu ochrony środowiska na Mazowszu i drugim odnoszącym się do obowiązującej, zaktualizowanej polityki ekologicznej województwa, jaką jest „Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011–2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.”, zwany dalej programem lub POŚ WM.

Dokument jest kontynuacją „Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego za lata 2011–2012”. Utrzymano taki sam układ dokumentów, by zachować ciągłość raportowania i możliwość porównania wyników badań.

Ideą raportu jest:

- próba oceny stopnia i efektów realizacji działań, zapisanych w POŚ WM,
- pokazanie postępów jakie udało się osiągnąć w zakresie wykonania przedsięwzięć wpisanych w wyżej wymienionym programie, mających na celu poprawę stanu środowiska naturalnego,
- analiza ujętych w POŚ WM działań oraz ich rezultatów wraz z poniesionymi nakładami finansowymi.

Metodyka opracowania raportu składa się z oceny opisowej, wskaźnikowej, analizy kosztów oraz podsumowania.

Realizację przedsięwzięć w raporcie zaprezentowano z podziałem na obszary priorytetowe, cele średniookresowe, kierunki działań i działania.

W dokumencie opisano działania realizowane lub współfinansowane przez jednostki Samorządu Województwa Mazowieckiego (Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego w Warszawie, Mazowiecki Zespół Parków Krajobrazowych, Wojewódzki Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych w Warszawie, Mazowiecki Zarząd Dróg Wojewódzkich, Koleje Mazowieckie – KM, Biuro Geodety Województwa Mazowieckiego, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Wojewódzki Ośrodek Ruchu Drogowego, Mazowiecka Agencja Energetyczna, jednostki oświatowe, kultury i medyczne),

jednostki rządowe i organizacje pozarządowe. Zadania realizowane lub współfinansowane przez pozostałe jednostki: samorządy terytorialne, Bank Ochrony Środowiska, fundusze ekologiczne, przedsiębiorstwa i in. będą uwzględnione głównie w kosztach i poziomie realizacji działań. Dane ze wszystkich wymienionych jednostek pozyskano w wyniku przeprowadzonej ankietyzacji. Ponadto umieszczono informacje o przygotowywanym raporcie na stronie internetowej Samorządu Województwa Mazowieckiego. Wartości wskaźników środowiskowych określono przy wykorzystaniu danych z Głównego Urzędu Statystycznego, Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska, Urzędu Regulacji Energetyki oraz stron internetowych (www.zielonalekcja.pl, www.ekoedu.uw.edu.pl oraz www.wrotamazowska.pl).

W dokumencie zidentyfikowanych zostało 5 obszarów priorytetowych dla Mazowsza:

1. **Poprawa jakości środowiska** (dotyczy m.in. realizacji działań środowiskowych z zakresu poprawy jakości powietrza, poprawy jakości wód, racjonalnej gospodarki odpadami, ochrony powierzchni ziemi oraz ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym).
2. **Racjonalne wykorzystanie zasobów naturalnych** (dotyczy m.in. realizacji działań środowiskowych z zakresu racjonalnego gospodarowania zasobami wodnymi, zrównoważonego wykorzystania energii oraz racjonalnego gospodarowania zasobami geologicznymi).
3. **Ochrona przyrody** (dotyczy m.in. realizacji działań środowiskowych z zakresu ochrony walorów przyrodniczych, zwiększenia lesistości oraz ochrony lasów, ze szczególnym uwzględnieniem różnorodności biologicznej).
4. **Poprawa bezpieczeństwa ekologicznego** (dotyczy m.in. realizacji działań środowiskowych z zakresu transportu substancji niebezpiecznych, przeciwdziałaniu poważnym awariom, ochrony przed powodzią i suszą, ochrony przed osuwiskami oraz ochrony przeciwpożarowej).
5. **Edukacja ekologiczna społeczeństwa** (dotyczy m.in. realizacji działań środowiskowych z zakresu podnoszenia świadomości ekologicznej mieszkańców oraz udziału społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska)

oraz obszar działań dotyczących zagadnień systemowych.

W ramach ww. obszarów wyznaczono cele średniookresowe, kierunki działań i działania.

Ocena realizacji POŚ WM w latach 2013–2014

Realizacja zadań zawartych w programie przyczyniła się do poprawy jakości środowiska. Jednak, żeby zauważyć znaczące zmiany potrzeba długofalowych działań strategicznych,

a przede wszystkim zmiany postawy konsumpcyjnego stylu życia mieszkańców, który często promowany jest przez media.

Analizie poddano 207 działań wyznaczonych w ramach 58 kierunków działań, 21 celów średniookresowych i 5 obszarów priorytetowych „Programu Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011–2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.”

W latach 2011–2012 zakończono realizację trzech działań:

- Likwidacja mogilnika Zajezierze – Nagórnik,
- Sukcesywna likwidacja odpadów zawierających PCB o stężeniu poniżej 50 ppm,
- Przygotowanie wstępnej oceny ryzyka powodziowego.

Podobnie w latach 2013–2014 zakończono realizację trzech działań:

- Przygotowanie mapy zagrożenia powodziowego,
- Przygotowanie mapy ryzyka powodziowego,
- Przygotowanie planu zarządzania ryzykiem powodziowym.

W latach 2013–2014 nie realizowano następujących siedmiu działań:

- Realizacja programu wyposażenia zakładów przemysłu rolno-spożywczego o wielkości nie mniejszej niż 4000 RLM odprowadzających ścieki bezpośrednio do wód w urządzenia zapewniające wymagane przez polskie prawo standardy ochrony wód,
- Budowa składowisk odpadów azbestowych,
- Aktualizacja map glebowo – rolnych, badania zasobności gleb jako podstawy do wyznaczania kolejności wapnowania i określenia właściwego nawożenia,
- Wyznaczenie i budowa przy głównych drogach w pobliżu dużych miast parkingów dla pojazdów przewożących materiały niebezpieczne,
- Sukcesywna modernizacja środków transportu przewożących materiały niebezpieczne,
- Wzmocnienie etatowe służb inspekcji ochrony środowiska,
- Opracowanie wojewódzkiego programu edukacji ekologicznej.

Realizacja większości działań (144) została określona w raporcie jako długofalowa, to znaczy, że przedsięwzięcia są działaniami ciągłymi i cyklicznymi (corocznymi), natomiast 50 działań określono jako działania, które są w trakcie realizacji, a ich zakończenie planowane jest w najbliższych latach.

Nakłady poniesione na realizację POŚ WM w latach 2013–2014 wyniosły blisko 14 mld zł, natomiast w latach 2011–2012 około 6 mld zł, co łącznie daje kwotę prawie 20 mld zł.

Stanowi to 125 proc. planowanych kosztów, gdyż środki finansowe na realizację programu

zostały oszacowane na niespełna 16 mld zł. Wynika z tego, że na realizację działań zawartych w dokumencie przeznaczono więcej środków finansowych niż przewidywano.

Wnioski

Na podstawie przeprowadzonej analizy realizacji zadań przewidzianych w „Programie Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego na lata 2011–2014 z uwzględnieniem perspektywy do 2018 r.” oraz osiągniętego efektu ekologicznego wg wskaźników stwierdza się konieczność dalszego inwestowania w działania z zakresu ochrony środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony powietrza ze względu na brak znaczącej poprawy jakości tego komponentu. Środki należy kierować na podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, tak, aby z rozmysłem podejmowali proponowane działania zapobiegające tzw. „niskiej emisji”. Dodatkowo w związku z zachodzącymi zmianami w klimacie oraz intensyfikacją ekstremalnych zjawisk pogodowych należy wdrażać działania adaptacyjne. W dalszym ciągu niezbędny jest stały monitoring jakości środowiska. Duże znaczenie w tym zakresie mają działania wymienione poniżej (większość z nich to kontynuacja z poprzedniego raportu ze względu na konieczność wdrażania rozwiązań długookresowych i aktualności zidentyfikowanych potrzeb):

- Zapewnienie, że planowanie przestrzenne będzie pełniło rolę instrumentu ochrony środowiska,
- Kontynuacja działań dla powstrzymania wzrastającej presji środków transportu na stan środowiska, w szczególności na stan powietrza, a także działań zmierzających do zmniejszenia emisji pochodzącej z ogrzewania gospodarstw indywidualnych. Szczególnie dotyczy to terenów zurbanizowanych, na których najczęściej przekraczane są dopuszczalne normy jakości powietrza,
- Kontynuacja działań na rzecz poprawy efektywności wykorzystania energii i jej pozyskiwania ze źródeł odnawialnych. Działania te należy uznać za szczególnie ważne, gdyż są niezbędne dla uzyskania dalszego obniżenia emisji gazów cieplarnianych na Mazowszu i racjonalnego wykorzystania zasobów naturalnych.
- Edukacja społeczeństwa w zakresie zmniejszenia ilości wytwarzanych odpadów w gospodarstwach domowych,
- Kontynuacja działań zmierzających do poprawy stanu wód powierzchniowych i podziemnych zarówno pod względem jakościowym jak i ilościowym,
- Zintensyfikowanie działań na rzecz poprawy bezpieczeństwa ekologicznego, a szczególnie zagrożenia powodziowego, które stanowi bardzo poważny problem na Mazowszu.

- Zwiększenie intensywności zalesień i zadrzewień, a także zwiększenie powierzchni zieleni na terenach zurbanizowanych. Obszary te wpływają na poprawę jakości powietrza, a w przypadku lasów i zadrzewień poprawiają retencję wodną,
- Prowadzenie działań zmierzających do udroźnienia, kształtowania i odtwarzania korytarzy ekologicznych (leśnych, rzecznych i innych) umożliwiających przemieszczanie się zwierząt, a także funkcjonowanie populacji,
- Zahamowanie strat różnorodności biologicznej na wszystkich poziomach jej organizacji,
- Rozszerzenie działań edukacyjnych w celu podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców,
- Utworzenie programów i finansowanie badań w zakresie: energetyki, budownictwa, geologii, transportu, rolnictwa i gospodarki leśnej, gospodarki wodnej w celu rozwoju nowych technologii sprzyjających ochronie środowiska,
- Dostosowanie sektorów wrażliwych (gospodarka wodna, różnorodność biologiczna i obszary prawnie chronione, leśnictwo, energetyka, rolnictwo, transport, gospodarka przestrzenna i obszary zurbanizowane, budownictwo) na zmiany klimatu poprzez realizację działań zawartych w „Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”;
- Rozwój systemów zarządzania zagrożeniami,
- Transformacja gospodarki w kierunku gospodarki cyrkulacyjnej.

W przypadku pytań dotyczących „Raportu z realizacji Programu ochrony środowiska Województwa Mazowieckiego za lata 2013–2014” można kontaktować się z Wydziałem Polityki Ekologicznej i Ochrony Przyrody w Departamencie Polityki Ekologicznej, Geologii i Łowiectwa, tel. kont. (22) 59 79 059.